

EKONOMİ POLİTİK

Ekonomi Ne Durumda?

Erinç Yeldan, 5 Nisan 2017

Sorunun yanıtı: *bilemiyoruz*. “Bilemiyoruz”, çünkü ulusal ekonomiye ait veriler tam bir karmaşa içerisinde.

TÜİK geçtiğimiz hafta 2016’nın son çeyreğine ilişkin (yeni) “Milli Gelir İstatistiklerini” yayınladı. TÜİK’e göre milli gelirimiz 2016 boyunca yüzde 2.9 (son çeyrekte de yüzde 3.5) artış göstermiş. Bilindiği üzere “milli gelir” bir ekonomide üretilmiş bulunan mal ve hizmetlerin yıllık değerini gösteriyor. Buna göre Türkiye 2016’da 2 trilyon 590 milyarlık “üretim” gerçekleştirmiş. Döviz kurundan çevirince *kişi başına 10 bin 807 dolar* yapıyor. (Dünya ortalaması 2015 yılında 15,672 dolar).

TÜİK’in yayınlamış olduğu veriler tartışma yaratmaya devam ediyor. TÜİK, 2016’da milli gelir istatistiklerini hem rakamsal büyüklükler, hem de metodolojik olarak yenilemiş idi. Bu yeni düzenlemeyle birlikte “yeni” milli gelir hesaplarında artık “reel üretim” değeri kavramı kaldırıldı, yerine “zincirleme büyüme endeksi” kavramı getirildi. Buna göre yıllık üretim değerlerinin enflasyondan arındırılarak “reel üretim” verisi üretilmiyor. Bunun yerine her yılın üretim miktarındaki değişimler bir önceki yıla görece hareketli olarak değiştirilen baz yılı kavramıyla “zincirleme endeks yöntemi” ile hesaplanıyor. Bunun anlamı ise şu: artık elimizde resmi olarak kullanabileceğimiz işçi başına reel üretim, sektörel fiyat deflatörleri gibi verilerden yoksunuz. Bu özellikle tarihsel iktisadi analizler için son derece büyük bir eksiklik anlamına geliyor.

Ancak bunun ötesinde, kullanılan yöntemin tanım ve kapsam farklılıklarına dayalı çok büyük sıkıntıları var. Bunları geçen haftaki *Cumhuriyet Akademi Ekinde* Profesör **Korkut Boratav** hoca ve arkadaşları ayrıntılı biçimde tartışmışlardı. Boratav hoca ve arkadaşları, TÜİK’in yeni milli gelir tahminlerinde kullandığı temel verileri “*üretim anketlerinden muhasebe kayıtlarına ve vergi beyannamelerine kaydırıldığı*” ve bu yöntemin de kavramların içerik ve kapsamı değişikçe sakıncalı sorunlar yaratacağını vurgulamaktaydı.

Nitekim bu ve buna benzer sorunlar milli gelir hesaplarında geçen veriler ile (gene TÜİK tarafından yayımlanmakta olan) ulusal ekonomiye ait diğer veriler arasında ciddi tutarsızlıklar yaratmış gözükmektedir. Örneğin, milli gelirin sektörel bileşimine baktığımızda ciddi tutarsızlıklarla karşılaşmakta ve “*söz konusu büyümenin kaynağı nedir?*” sorusu yanıtız kalmaktadır. Aşağıdaki ilk tablo buna bir örnek olarak sunulmaktadır. Tabloda milli gelir hesaplarında geçen sanayi sektörüne ilişkin büyüme rakamları ile TÜİK’in (2010 bazlı ve mevsimsel etkilerden arındırılmış) büyüme rakamları çeyrek dönemler itibariyle verilmektedir.

TÜİK'in Farklı Veri Setlerinde Sanayi Sektörü Büyüme Hızı (%)					
	2016.I	2016.II	2016.III	2016.IV	Yıllık
Sanayi Üretim İstatistikleri (2010=100)	2.43	1.36	-2.00	1.27	1.85
Milli Gelir İstatistikleri	8.10	6.00	-0.80	5.00	4.50

Kaynak: TÜİK, Sanayi Üretim Endeksleri (1. satır) ve Milli Gelir İstatistikleri (2. satır)

Milli gelir istatistiklerine göre sanayi sektörünün büyüme hızı, sanayi üretim endeksleri veri setinde geçen tahminlerin neredeyse üç katıdır. Bunun sonucu olarak sanayi sektörünün yıllık ortalama büyüme hızı üretim endekslerinde yüzde 1.85 iken milli gelir kayıtlarında yüzde 4.50'ye ulaşmaktadır. Aradaki yüzde 2.65'lik farkı sadece gözlem ve metodolojik farklılıklara bağlamak, *iktisadi analizleri*, deyim yerindeyse, en azından *güçleştirmektedir*.

Ancak konunun bir de ulusal ekonominin diğer gerçekleri ile birlikte değerlendirme sorunu göze çarpmaktadır. Bilindiği üzere 2016 Aralık ayı itibariyle (mevsimsel etkilerden arındırılmış) istihdam edilenler 2015 Aralık ayına görece sadece 278 bin kişi artış gösterebilmiş, İşsiz sayısı 3 milyon 717 bin kişiye, işsizlik oranı da yüzde 12'ye yükselmiştir. İşsiz sayısındaki bu artış 2009 krizinden bu yana en yüksek ivmelenmeyi vermektedir.

İstihdamın sektörel dağılımını, milli gelir hesaplarındaki sektörel büyüme oranları ile karşılaştırdığımızda ise karşımıza açıklanması zor gözlemler çıkmaktadır. Örneğin sanayi sektörü yıllık bazda yüzde 4.5 büyüme göstermiş gözükürken, sanayi istihdamı yüzde 0.7 gerilemiştir. Daha doğrusu, sanayi sektöründe üçüncü çeyrek haricinde üretim miktarı her dönem artmış iken, sanayi istihdamının yıl boyunca düştüğü görülmektedir. Buna karşın, örneğin "Hizmetler" sektöründe üretimin yüzde 0.8 gerilemiş olduğu anlaşılırken, istihdamının yüzde 5.2 arttığı hesaplanmaktadır. Aşağıdaki 2. Tablo sektörlerin üretim ve istihdam değişimlerini vermektedir.

Çeyrek Dönemler İtibariyle Üretim ve İstihdamda Yıllık Değişim (%)				
	Sanayi Üretimi Değişim (%)	Sanayi İstihdamı Değişim (%)	Hizmetler Üretimi Değişim (%)	Hizmetler İstihdamı Değişim (%)
2016.I	8.10	-0.24	2.00	6.39
2016.II	6.00	-0.93	0.50	5.30
2016.III	-0.80	-1.26	-7.40	3.95
2016.IV	5.00	-0.87	1.80	3.16
Yıllık Toplam	4.50	-0.68	-0.80	5.23

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri (Mevsimsel Etkilerden Arındırılmış) ve Milli Gelir İstatistikleri

TÜİK'e göre, sektörler itibariyle, sanayide *istihdamsız büyüme*, hizmetler sektöründe ise "*büyümesiz istihdam*" yaşanmaktadır. Girişte yazdığım üzere, "ekonomi ne durumda?" Bilemiyoruz..